

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

του : κ. Giuliano Amato

προς : τη Συνέλευση

Θέμα : **Εντολή της Ομάδας «Νομική προσωπικότητα»**

Επισυνάπτεται σημείωμα για το ως άνω θέμα, προς διευκόλυνση των συζητήσεων της Ομάδας «Νομική προσωπικότητα».

ΟΜΑΔΑ ΙΙΙ : «Νομική προσωπικότητα»

Πρόεδρος : κ. Giuliano Amato

«Ποιές θα ήταν οι συνέπειες της ρητής αναγνώρισης της νομικής προσωπικότητας της ΕΕ, Και της τυχόν συγχώνευσης μεταξύ της νομικής προσωπικότητας της Ένωσης και εκείνης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας; Μπορούν άραγε να συμβάλουν στην απλούστευση των Συνθηκών;»

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η έκθεση της παρούσας ομάδας, επικεντρωμένη στα ανωτέρω ερωτήματα, θα συμβάλει σημαντικά στις συζητήσεις της Συνέλευσης επί ορισμένων ευρύτερων θεμάτων που αναφέρονται στη Δήλωση του Λάκεν, και συγκεκριμένα ως προς τα εξής τέσσερα ερωτήματα :
 - «Πρέπει να επανεξεταστεί η διάκριση μεταξύ των Κοινοτήτων και της Ένωσης;
 - Τί θα γίνει με τη διαίρεση σε τρεις πυλώνες;
 - Πώς θα ενισχυθεί η συνοχή της ευρωπαϊκής εξωτερικής πολιτικής;
 - Θα πρέπει να επεκταθεί περαιτέρω η εξωτερική εκπροσώπηση της Ένωσης στα διεθνή φόρα;»
2. Σκοπός του ανά χειράς εγγράφου είναι να δώσει ένα σύντομο ιστορικό του θέματος και να αναφέρει τα κύρια ζητήματα για τις εργασίες της ομάδας. Κατά την πρώτη συνεδρίαση της ομάδας (που προγραμματίζεται για τις 18 Ιουνίου 2002), θα είναι διαθέσιμο ένα περιεκτικότερο έγγραφο στο οποίο θα αναπτύσσονται λεπτομερώς τα ζητήματα που εδώ απλώς τίθενται.

II. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

3. Κάθε μία από τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες έχει νομική προσωπικότητα, όπως ρητώς δηλώνεται από τις αντίστοιχες ιδρυτικές Συνθήκες ¹. Το άρθρο 101, πρώτη παράγραφος, της συνθήκης Ευρατόμ, διατυπώνεται ως εξής :

¹ Βλ. άρθρο 281 ΕΚ· άρθρο 6 ΕΚΑΧ· άρθρο 184 ΕΚΑΕ (Ευρατόμ)

«Στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς της, η Κοινότητα δύναται να αναλαμβάνει δεσμεύσεις δια της συνάψεως συμφωνιών ή συμβάσεων με τρίτο κράτος, διεθνή οργανισμό ή υπήκοο τρίτου κράτους».

4. Σύμφωνα με το άρθρο 281 ΕΚ *«Η Κοινότητα έχει νομική προσωπικότητα»*. Το Δικαστήριο έχει ερμηνεύσει αυτή τη διάταξη ως συνεπαγόμενη την αναγνώριση εξωτερικής αρμοδιότητας της ΕΚ σε όλους τους τομείς πολιτικής που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά της ¹. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι Κοινότητες έχουν νομική προσωπικότητα, η δε αναγνώριση της ικανότητάς τους να επιδιώκουν τους στόχους τους έχει προ πολλού επιβεβαιωθεί.
5. Όσον αφορά την Ένωση, η ΣΕΕ δεν περιλαμβάνει διάταξη στην οποία να ορίζεται ότι η Ένωση έχει νομική προσωπικότητα. Τω όντι, η Ένωση δημιουργήθηκε (θα έλεγε κανείς «επινοήθηκε») με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, ως ένα γενικό πλαίσιο με στόχο να περιλάβει, αφενός, τα προϋπάρχοντα κοινοτικά όργανα και διαδικασίες και, αφετέρου, τους δύο πρόσφατα συσταθέντες διακυβερνητικούς πυλώνες (ΚΕΠΠΑ και ΔΕΥ). Η ΣΕΕ θέτει ορισμένους στόχους για την Ένωση, όπως : *«να επιβεβαιώσει την ταυτότητά της στη διεθνή σκηνή, (...)· να ενισχύσει την προστασία των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των υπηκόων των κρατών μελών της (...)· να διατηρήσει και να αναπτύξει την Ένωση ως χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων (...)»* (άρθρο 2 ΣΕΕ). Για την επίτευξη των στόχων της, η Ένωση *«διαθέτει τα μέσα που απαιτούνται»* (άρθρο 6, παρ. 4 ΣΕΕ) και *«διαθέτει ενιαίο θεσμικό πλαίσιο»* (άρθρο 3 ΣΕΕ).
6. Μετά τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, κατά τη διάρκεια της Διακυβερνητικής Διάσκεψης του 1996, έγιναν δύο προτάσεις για την προσθήκη, στη Συνθήκη, διάταξης που να προβλέπει ρητώς ότι η Ένωση έχει νομική προσωπικότητα. Σύμφωνα με τη μία από τις προτάσεις αυτές, η νομική προσωπικότητα της Ένωσης θα πρέπει να αντιπαρατίθεται προς τις υφιστάμενες νομικές προσωπικότητες των Κοινοτήτων ². Σύμφωνα με την άλλη πρόταση, θα

¹ Υπόθεση 22/70, *Επιτροπή κατά Συμβουλίου*, (AETR) [1971] Συλλογή Νομολογίας του Δικαστηρίου 263, παρ. 14.

² Βλ. *«Απονομή νομικής προσωπικότητας στην Ένωση»*, κείμενο που υπέβαλε η ιρλανδική Προεδρία στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δουβλίνου, το Δεκέμβριο του 1996 (έγγρ. CONF 2500/96)

πρέπει να δημιουργηθεί μια ενιαία νομική προσωπικότητα της Ένωσης, στην οποία να συγχωνευθούν οι νομικές προσωπικότητες των Κοινοτήτων ¹. Ενώ καμία από τις προτάσεις αυτές δεν υιοθετήθηκε, η Συνθήκη του Άμστερνταμ εισήγαγε μια νέα διάταξη, το άρθρο 24 ΣΕΕ ².

7. Η διάταξη αυτή έχει τύχει διαφορετικών ερμηνειών. Σύμφωνα με ορισμένους συγγραφείς, η διάταξη απονέμει έμμεσα νομική προσωπικότητα στην Ένωση, εφόσον αναγνωρίζει την ικανότητά της να συνάπτει διεθνείς συμφωνίες κατ' εφαρμογήν του Τίτλου V ή του Τίτλου VI ³. Άλλοι υποστηρίζουν ότι η διάταξη αυτή απλώς θεσπίζει μια απλουστευμένη διαδικασία, που δίνει τη δυνατότητα να χρησιμοποιηθεί ο θεσμικός μηχανισμός της Συνθήκης προκειμένου να γίνουν διαπραγματεύσεις και να συναφθούν, εξ ονόματος των κρατών μελών, διεθνείς συμφωνίες των οποίων συμβαλλόμενα μέρη θα είναι τα κράτη μέλη και όχι η Ένωση. ⁴
8. Όσο για την ερμηνεία του άρθρου 24 της ΣΕΕ υπό το φως της εν συνεχεία πρακτικής, αξίζει να σημειωθεί ότι μέχρι σήμερα έχουν συναφθεί από την Ένωση δύο διεθνείς συμφωνίες (και οι δύο με βάση το άρθρο 24 ΣΕΕ) με την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας (ΟΔΓ) σχετικά με τις δραστηριότητες της αποστολής επιτήρησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ΟΔΓ ⁵. Στις αποφάσεις του Συμβουλίου για τη σύναψη αυτών των συμφωνιών, ορίζεται ότι : *«Ο Πρόεδρος του Συμβουλίου εξουσιοδοτείται να ορίσει το (τα) πρόσωπο(-α) που είναι αρμόδιο(-α) να υπογράψει(-ουν) τη συμφωνία δεσμεύοντας την Ευρωπαϊκή Ένωση».*

¹ Βλ. πρόταση της ολλανδικής Προεδρίας (έγγρ. CONF 2500/96 ADD 1 CAB, 20 Μαρτίου 1997, σελ. 47).

² Το άρθρο 24 ΣΕΕ έχει ως εξής : *« Όταν είναι αναγκαίο να συναφθεί συμφωνία με ένα ή περισσότερα κράτη ή διεθνείς οργανισμούς κατ' εφαρμογήν του παρόντος Τίτλου, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας ομόφωνα, δύναται να εξουσιοδοτήσει την Προεδρία, επικουρούμενη, κατά περίπτωση, από την Επιτροπή, να αρχίσει εν προκειμένω διαπραγματεύσεις. Οι συμφωνίες αυτές συνάπτονται από το Συμβούλιο το οποίο αποφασίζει ομοφώνως μετά από σύσταση της Προεδρίας. Ένα κράτος μέλος του οποίου ο αντιπρόσωπος δηλώνει στο Συμβούλιο ότι στη χώρα του πρέπει να πληρωθούν συγκεκριμένες συνταγματικές επιταγές, δεν δεσμεύεται από τη συμφωνία αυτή. Τα άλλα μέλη του Συμβουλίου μπορεί να συμφωνήσουν ότι η συμφωνία θα εφαρμοσθεί προσωρινά ως προς αυτά.*

Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται και σε θέματα που εμπίπτουν στον Τίτλο VI.»

Η διάταξη αυτή τροποποιήθηκε με τη Συνθήκη της Νίκαιας.

³ Ένα επιχείρημα υπέρ αυτής της ερμηνείας είναι το γεγονός ότι η εξουσία για το άνοιγμα των διαπραγματεύσεων και τη σύναψη συμφωνίας ανατίθεται ρητώς στο Συμβούλιο και όχι στους αντιπροσώπους των κυβερνήσεων των κρατών μελών συνερχομένων στα πλαίσια του Συμβουλίου.

⁴ Υπέρ αυτής της ερμηνείας προβάλλεται η αναφορά, στη δεύτερη φράση, του ενδεχόμενου εθνικών διαδικασιών επικύρωσης, καθώς και τη δυνατότητα προσωρινής εφαρμογής ως προς τα άλλα μέλη του Συμβουλίου.

⁵ Απόφαση του Συμβουλίου της 9ης Απριλίου 2001 (2001/352/ΚΕΠΠΑ) (ΕΕ αριθ. L 125/1) και απόφαση του Συμβουλίου της 30ής Αυγούστου 2001 (2001/682/ΚΕΠΠΑ) (ΕΕ αριθ. L 241/1).

III. ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΞΕΤΑΣΘΟΥΝ

9. Η ομάδα θα μπορούσε να εξετάσει τα εξής τρία ερωτήματα, σε σχέση με α) τη ρητή αναγνώριση νομικής προσωπικότητας στην Ένωση και β) τη συγχώνευση των νομικών προσωπικοτήτων Ένωσης και Κοινότητας :
- (i) Ποιές θα ήταν οι ενδεχόμενες επιπτώσεις, επί της οριοθέτησης των αρμοδιοτήτων και επί των διαδικασιών, ως έχουν σήμερα;
 - (ii) Θα δινόταν κατ' αυτόν τον τρόπο στην Ένωση η δυνατότητα να δρά αποτελεσματικότερα στο διεθνές πεδίο;
 - (iii) Ποιές θα ήταν οι ενδεχόμενες επιπτώσεις, όσον αφορά το κύρος της Ένωσης σε διεθνείς οργανισμούς;
10. Η ομάδα θα πρέπει επίσης να εξετάσει τις συνέπειες της ρητής απονομής νομικής προσωπικότητας και της συγχώνευσης όσον αφορά το θέμα της απλούστευσης των Συνθηκών. Θα μπορούσε επίσης να διερευνήσει σε ποιο βαθμό η συγχώνευση των νομικών προσωπικοτήτων μπορεί να προωθήσει την απλούστευση, διευκολύνοντας είτε τη μείωση του αριθμού των πράξεων και διαδικασιών και/ή τη συγχώνευση των Συνθηκών.
11. Κατά την πρώτη συνεδρίαση της ομάδας στις 18 Ιουνίου 2002 (ώρα 15:00 – 18:30), τα μέλη θα λάβουν ένα εκτενέστερο κείμενο στο οποίο θα εκτίθενται λεπτομερώς τα σχετικά τεχνικά προβλήματα. Κατά τις δύο επόμενες συνεδριάσεις (25 Ιουνίου και 10 Ιουλίου), προβλέπεται να εκθέσουν τις απόψεις τους νομικοί εμπειρογνώμονες για τα ανωτέρω θέματα.
-